

Załącznik do

Uchwały Nr XXVII/154/09

Rady Gminy Golub-Dobrzyń

z dnia 10 marca 2009r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Cieszyny

na lata 2009-2016

SPIS TREŚCI:

1. Plan Odnowy Miejscowości – szansa na rozwój wsi poprzez wykorzystanie wszystkich jej walorów.....	3
2. Charakterystyka Gminy Golub-Dobrzyń	6
3. Charakterystyka miejscowości Cieszyny	13
3.1 Położenie	13
3.2 Historia	14
4. Inwentaryzacja zasobów służąca zdiagnozowaniu stanu faktycznego.....	19
4.1 Użytkowanie gruntów i struktura gospodarstw	19
4.2 Ludność.....	20
4.3 Gospodarka	22
4.4 Infrastruktura	23
5. Ocena obecnej sytuacji sołectwa oraz wizja stanu docelowego	24
6. Analiza SWOT miejscowości, w której będzie realizowany projekt	26
7. Priorytet rozwoju i opis planowanych przedsięwzięć.....	27
7.1 Arkusz planowania	27
7.2 Opis inwestycji głównej.....	29
7.3 Szacunkowy kosztorys planowanego przedsięwzięcia	30
7.4 Harmonogram planowanego przedsięwzięcia	31
7.5 Planowane przedsięwzięcia na przyszłość	31

1. Plan Odnowy Miejscowości – szansa na rozwój wsi poprzez wykorzystanie wszystkich jej walorów

Plan Odnowy Miejscowości Cieszyny jest dokumentem określającym strategię działań w sferze infrastrukturalnej i społeczno-gospodarczej na lata 2009–2016. Opracowanie obejmuje swoim zakresem charakterystykę przyrodniczo-historyczną, inwentaryzację zasobów społecznych i infrastrukturalnych, analizę SWOT, planowane kierunki rozwoju miejscowości, planowane przedsięwzięcia z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem.

Plan Odnowy Miejscowości ma za zadanie stworzenie warunków do rozwoju danej miejscowości poprzez optymalne wykorzystanie wszystkich jej walorów. Do rozwoju miejscowości (sołectwa) potrzebne są środki finansowe. W większości przypadków są to kwoty wykraczające ponad możliwości lokalne i budżetu gminy, dlatego też Plan wytycza również pozabudżetowe źródła jego finansowania.

Plan i prace związane z jego tworzeniem mogą stać się dla społeczności wsi okazją do autorefleksji, próbą spojrzenia z szerszej perspektywy na miejsce, w którym się żyje. Wartość takiego namysłu jest nie do przecenienia. Pozwala on określić aktualną pozycję miejscowości na arenie regionu, województwa, a nawet kraju. Pomaga podsumować dotychczasowe dokonania, ocenić skuteczność podejmowanych decyzji, wyciągnąć wnioski z popełnionych błędów. Umożliwia wyznaczenie jasno sprecyzowanych kierunków rozwoju oraz konkretnych działań, mających ten rozwój urzeczywistnić. W efekcie, przyczynia się do wzrostu lokalnej świadomości wśród mieszkańców i zwiększa spójność społeczną w miejscowości.

W ramach działań związanych z rozwojem wsi i poprawą ogólnego dobrobytu jej mieszkańców, możliwe jest wykorzystanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013. Wsparcie przewidziano w ramach Osi 3 PROW „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”. W skład tej Osi wchodzi m.in. dwa działania „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” możliwe jest pozyskanie środków finansowych na poprawę standardu życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi, a także promowanie obszarów wiejskich.

W ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” środki skierowane są na rozwój infrastruktury technicznej obszaru wiejskiego. W zakres wchodzi zaopatrzenie w wodę i gospodarka ściekowa, gospodarka odpadami stałymi, zaopatrzenie w energię elektryczną oraz szerokopasmowy dostęp do Internetu.

Budżety działań Osi 3 w okresie programowym 2007-2013 wynoszą ogółem ponad 2,5 miliarda euro z EFFROW. Podstawą prawną do ich finansowania są:

- Art. 56 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277/1 z 21.10.2005 r.),
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368/15 z 23.12.2006 r.).¹

Nad przygotowaniem Planu Odnowy Miejscowości Cieszyny pracowała **Grupa Inicjatywna**, w skład której wchodził:

1. Panter Kazimierz – Sołtys,
2. Sikorska Grażyna – Przewodnicząca KGW,
3. Cipkowski Andrzej – członek rady sołectkiej,
4. Malinowski Andrzej – członek rady sołectkiej.

W ramach ustalania kierunków rozwoju miejscowości przeprowadzono cykl spotkań z jego mieszkańcami, którzy dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat potrzeb miejscowości i mieszkańców Cieszyn. Społeczność Cieszyn poprzez swój udział w tworzeniu niniejszego planu i jednocześnie wniosku pragnie pozyskać środki zewnętrzne na rozwój swojej miejscowości. **W trakcie zebrania wiejskich mieszkańcy, jako priorytetowe zadanie do zrealizowania, uznali remont wraz z wyposażeniem świetlicy wiejskiej w Cieszynach.** Zrealizowanie przedsięwzięcia przyczyni się do ożywienia życia społeczno-kulturalnego miejscowości, stwarzając mieszkańcom różnych grup wiekowych godne warunki dla spotkań i realizowania się w sferze kulturalnej. Plan ma charakter otwarty, co oznacza możliwość aktualizacji jego zadań (zmiana kolejności lub dodanie wcześniej nie wymienionego zadania) w zależności od zmieniających się potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych.

Plan Odnowy Miejscowości Cieszyny wraz ze wszystkimi zaplanowanymi zadaniami jest zgodny z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Golub-Dobrzyń oraz Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Golub-Dobrzyń.

W odniesieniu do *Strategii Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń* występuje zbieżność z generalnym celem strategicznym, jakim jest: „zapewnienie mieszkańcom gminy

¹ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Warszawa: lipiec 2007, s. 317.

najlepszego środowiska życia i zamieszkiwania, dużej atrakcyjności inwestowania na terenie gminy oraz osiągnięcia sukcesu ekonomicznego społeczności lokalnej”.² Realizacja zadań zapisanych w niniejszym dokumencie, a przede wszystkim realizacja zadania uznanego za priorytetowe, tj. remontu wraz z wyposażeniem świetlicy wiejskiej, przyczyni się do stworzenia mieszkańcom lepszych warunków życia i zamieszkania na terenie miejscowości Cieszyny, zaktywizowania życia społeczno-kulturalnego mieszkańców sołectwa oraz wzrostu atrakcyjności turystycznej wsi. Dzięki remontowi i wyposażeniu obiektu możliwa będzie organizacja różnorodnych spotkań dla mieszkańców, zaoferowanie szerszej oferty w zakresie rekreacji i kultury oraz podniesienie rangi obiektu jako centrum społeczno-kulturalnego sołectwa. Poza zbieżnością z generalnym celem strategicznym należy podkreślić, iż Plan Odnowy Miejscowości Cieszyny jest także zgodny z celami szczegółowymi, w tym przede wszystkim z celem: „minimalizowanie różnic w podstawowych warunkach życia i zamieszkiwania społeczności lokalnej”.³ Niezbędnym czynnikiem jest wspieranie inicjatyw lokalnych mających na celu podniesienie standardów życia każdej społeczności, niezależnie od przewidywanej dynamiki rozwoju konkretnej wsi lub obszaru. W tym kontekście projekt, poprzez umożliwienie rozwoju funkcji kulturowej miejscowości Cieszyny, wpisuje się wprost w założenia wymienionych celów.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Golub-Dobrzyń z 2000 roku ma ten sam cel strategiczny, co przytoczona *Strategia*. Zatem projektowany POM jest z nim także zgodny. Nastawienie na rozwój funkcji kulturowych Cieszyn wynika także z podziału gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne. Miejscowość Cieszyny została zaliczona do strefy B - usługowo-rolniczej z nastawieniem m.in. na rozwój infrastruktury społecznej.

W *Planie Rozwoju Lokalnego Gminy* ujęto inwestycję – remont wraz z wyposażeniem świetlicy wiejskiej w Cieszynach – jako jeden z projektów do realizacji na lata 2007-2013.⁴ Zatem niniejszy Plan Odnowy Miejscowości jest zgodny także i z tym dokumentem.

² *Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń*, Golub-Dobrzyń: grudzień 1999, s. 42.

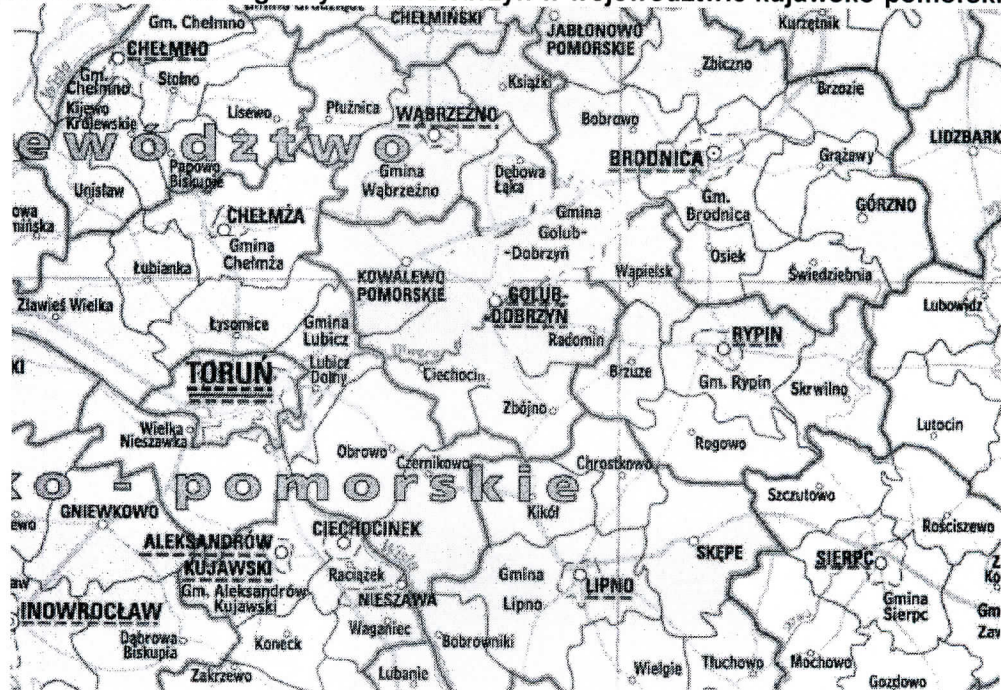
³ *Ibidem*, s. 43.

⁴ *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Golub-Dobrzyń*, Golub-Dobrzyń: listopad 2007, s. 56.

2. Charakterystyka gminy Golub-Dobrzyń

Gmina wiejska Golub-Dobrzyń położona jest we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego i stanowi jedną z sześciu gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego. W jej skład wchodzi 21 sołectw, na które składa się 60 miejscowości. Tereny gminy położone są wokół miasta Golub-Dobrzyń, stanowiącego lokalne centrum administracyjno-gospodarcze i społeczno-kulturalne. Gmina Golub Dobrzyń graniczy z: gminą Radomin (powiat golubsko-dobrzyński), gminą Zbójno (powiat golubsko-dobrzyński), gminą Ciechocin (powiat golubsko-dobrzyński), gminą Kowalewo Pomorskie (powiat golubsko-dobrzyński), gminą Dębowa Łąka (powiat wąbrzeski), gminą Bobrowo (powiat brodnicki), gminą Wąpielsk (powiat rypiński).

Rysunek 1: Położenie gminy Golub-Dobrzyń w województwie kujawsko-pomorskim

Pod względem fizycznogeograficznym gmina należy do makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i do trzech mezoregionów. Północna część położona jest na Wysoczyźnie Chełmińskiej, południową część zajmuje Wysoczyzna Dobrzyńska. Obie te jednostki rozdziela, przebiegając z kierunku północno-wschodniego na południowo-zachodni rozległa i silnie urzeźbiona dolina Drwęcy. Rzeźba obszaru gminy ma charakter młodoglacjalny i jest niezwykle urozmaicona. Całość terenu obniża się z południa na północ. Krajobraz obszaru gminy charakteryzuje się bogactwem form związanych z akumulacją i erozyjną działalnością ostatniego zlodowacenia. Obszar gminy przecina (z południowego

zachodu na północny wschód) dolina Drwęcy stanowiąca wyraźnie wciętą bruzdę z licznymi tarasami i basenami dolinnymi.

Sieć hydrologiczna obszaru gminy jest bardzo bogata, składają się na nią ciek i o znaczeniu regionalnym (Drwęca, Ruziec), strugi o znaczeniu lokalnym, drobne ciek i jeziora, oczka, starorzecza oraz liczne zbiorniki naturalnej retencji wód w postaci bagien i mokradeł. Obszar gminy w całości położony jest w dorzeczu II rzędu rzeki Drwęcy. W obrębie dorzecza wydzielić można pięć większych zlewni III rzędu: Ruziec, Struga Dobrzyńska, Struga Skępska (Czarna), Kujawka i Wawrzonka. Charakterystycznym dla rozpatrywanego terenu jest niewielka ilość jezior (głównie polodowcowych) o łącznej powierzchni 128,2 ha, których rozmieszczenie jest bardzo nierównomierne. Niektóre z jezior (np. Owieczkowo, Gajewo, Grodno, Słupno), ze względu na korzystne warunki morfometryczne, dostępność linii brzegowej i położenie w sąsiedztwie kompleksów leśnych posiada predyspozycje użytkowania turystycznego. Drwęca wraz z otaczającymi elementami krajobrazu tworzy doskonałe warunki dla spływów wodnych.

Rysunek 2: Rzeka Drwęca

Gmina Golub-Dobrzyń należała do czołówki gmin w byłym województwie toruńskim w zakresie lesistości. Z uwagi na postępujące wyłączenie z produkcji rolnej słabych i erodujących gleb, lesistość ta może jeszcze wzrosnąć. Rozmieszczenie lasów jest nierównomierne, a ich udział (prawie 32,8%) w ogólnej powierzchni gminy stanowi poważny walor ekologiczny. W większości są to lasy gospodarcze.

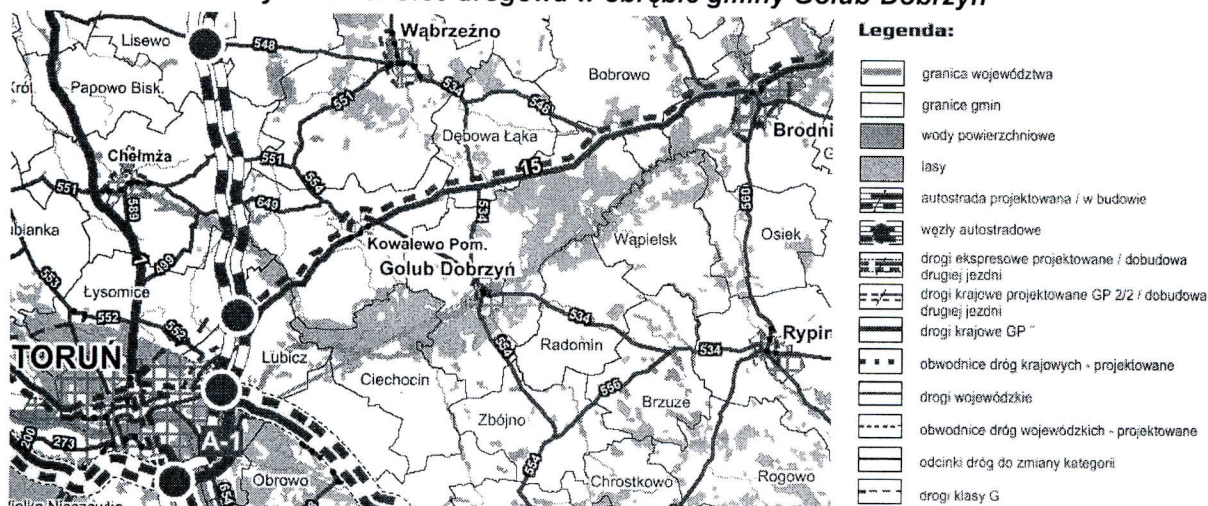
Uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe stanowią o stosunkowo dużej atrakcyjności turystycznej gminy. Szczególnie atrakcyjną w zakresie turystyki wodnej jest rzeka Drwęca (kajakarstwo, spływy tratwami, wędkarstwo), a także jeziora (Grodno, Słupno, Plebanka) z potencjalną możliwością zagospodarowania turystycznego dalszych akwenów. Urozmaicone ukształtowanie terenów oraz duża lesistość, stwarzają doskonałe warunki dla

turystyki pieszej, rowerowej i konnej. Dodatkową atrakcją może stanowić osiem parków podworskich, znajdujących się na terenie gminy.

Stosunkowo wysokie walory środowiska przyrodniczego stawiają turystykę w pierwszym rzędzie funkcji uzupełniających rozwój gospodarczy gminy. Z tego względu, istotne znaczenie posiadają działania zmierzające do ochrony i zabezpieczenia środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem wynikającym z rozwoju gospodarczego, przekształcanie i zagospodarowywanie terenów z zachowaniem zasad ekorozwoju, preferowanie ekologicznych gospodarstw rolnych i innych przedsięwzięć zmierzających do zahamowania i odwrócenia procesów degradacji środowiska.

Z punktu widzenia położenia komunikacyjnego, gmina ma dobre warunki. Przez jej obszar przebiega droga krajowa nr 15 relacji Toruń - Olsztyn oraz drogi wojewódzkie: nr 534 Grudziądz - Golub-Dobrzyń - Rypin; nr 554 Orzechowo - Kowalewo Pomorskie - Golub-Dobrzyń; nr 555 Golub-Dobrzyń - Zbójno - Kikół; nr 549 Płachoty - Niedźwiedź - Wąbrzeźno.

Rysunek 3: Sieć drogowa w obrębie gminy Golub-Dobrzyń

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z 2003 roku.

Gmina wiejska Golub-Dobrzyń zajmuje powierzchnię 197,45 km² i jest największą gminą powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Według Urzędu Gminy omawiany teren zamieszkują obecnie 8443 osoby, w tym 49,4% kobiet. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 41 osób/km², a przyrost naturalny kształtuje się na poziomie 4,3 ‰.

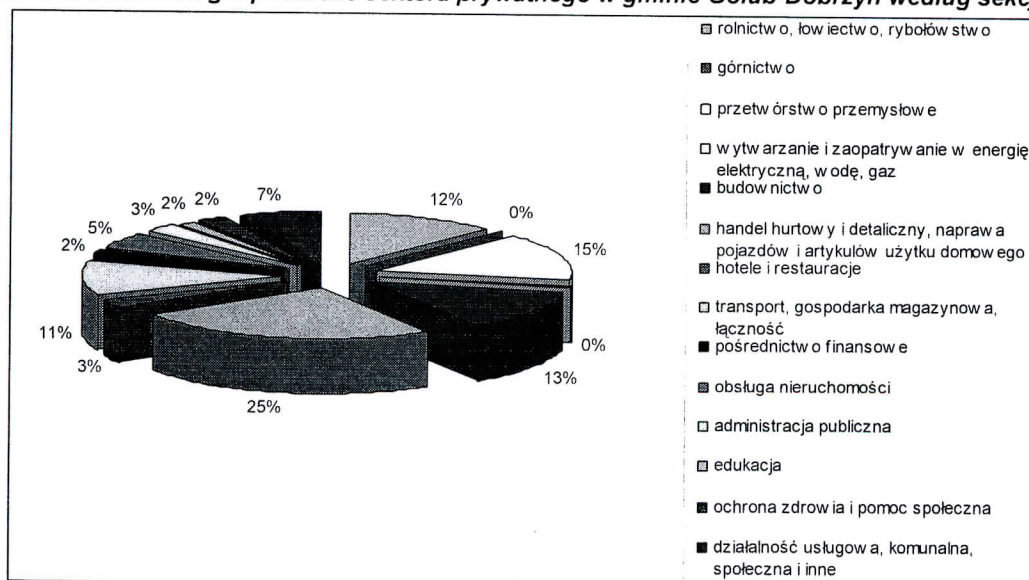
Z zestawienia odpowiednich danych dla województwa i kraju wynika, że gmina Golub-Dobrzyń jest słabo zaludniona. Gęstość zaludnienia dla województwa wynosi 115 osób na km², a dla kraju 122 osoby na km². Również przyrost naturalny na terenie gminy jest znacznie wyższy niż przeciętnie. Dla porównania, wskaźnik ten dla całego kraju wynosi 0,3 (dane GUS z 2007 roku).

Według danych GUS, w 2007 roku prawie 98% podmiotów gospodarczych w gminie Golub-Dobrzyń przypadało na sektor prywatny, z czego 87,3% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na pozostałe 10,7% podmiotów gospodarczych sektora prywatnego składały się m.in. spółdzielnie, spółki oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. W świetle integracji społecznej bardzo istotną kwestią jest wzrost liczby organizacji pozarządowych, w tym: fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W 2000 roku podmiotów tego typu na obszarze gminy było zaledwie 2, ale już 2007 roku ich liczba wzrosła do 22, co należy oceniać pozytywnie.

Największą ilość jednostek gospodarczych sektora prywatnego według sekcji PKD, w 2007 roku, w gminie Golub-Dobrzyń, odnotowano w sektorach: handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw (25,4%), przetwórstwa przemysłowego (15,4%), budownictwa (13%), rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa (12,3%) oraz transportu gospodarki magazynowej i łączności (11%).

Rysunek 4: Jednostki gospodarcze sektora prywatnego w gminie Golub-Dobrzyń według sekcji PKD

Źródło: GUS 2007.

Porównując liczbę podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie (58 podmiotów), z danymi dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego (70,8 podmiotów) i województwa kujawsko-pomorskiego (91,4 podmioty) wyraźnie widać, że gmina Golub-Dobrzyń odbiega znacząco od średniej dla powiatu i województwa.

Analiza danych dotyczących sytuacji i tendencji gospodarczych w gminie, powiecie i województwie pokazują, że gospodarka w gminie opiera się przede wszystkim na rolnictwie i leśnictwie. Uwidaczniają się jednak pewne tendencje wzrostowe i rozwojowe, które wykazują budownictwo, hotele i restauracje oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna.

Głównymi ośrodkami życia kulturalnego w gminie Golub-Dobrzyń są 4 gminne biblioteki publiczne z księgozbiorem wynoszącym 52052 sztuk oraz świetlice wiejskie i szkoły. Ponadto, życie kulturalne w gminie kształtowane jest przez organizacje pozarządowe, które aktywnie uczestniczą w życiu lokalnego społeczeństwa. Na terenie gminy działa 11 stowarzyszeń oraz 3 Stowarzyszenia Kultury Fizycznej. Są to między innymi: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Sokołowo, Towarzystwo Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń, Towarzystwo Wsi Nowogród i Okolic, Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Wsi Węgiersk i Macikowo, Stowarzyszenie Wspierające Dzieci i Osoby Niepełnosprawne „Daj Szansę”, Towarzystwo Rozwoju Wsi Skępsk i Okolic, LKS „Zryw”. Działa również 14 Ochotniczych Straży Pożarnych oraz 10 Kół Gospodyń Wiejskich.

Do najważniejszych organizowanych w gminie imprez należą: Zimowa Spartakiada Samorządowa, rozgrywki ligowe o mistrzostwo w klasie A seniorów, rozgrywki ligowe o mistrzostwo w klasie juniorów młodszych, wycieczki rowerowe w ramach „Niedzieli na dwóch kółkach”, Powiatowy Konkurs Recytatorski pod Patronatem Starosty Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego i Wójta Gminy Golub-Dobrzyń, międzygminne zawody strażackie oraz Międzynarodowy Turniej Szachowy.

Warto wspomnieć także o:

- imprezach sportowych i sportowo-rekreacyjnych, np. w zakresie turystyki wodnej, festynach rekreacyjno-sportowych przy szkołach podstawowych, czy Ogólnopolskim Rajdzie Szlakiem Chopina z Bobrowisk do Szafarni;
- imprezach okolicznościowych takich, jak: Dzień Kobiet, Dzień Dziecka i Sportu, powitanie wiosny oraz obchodach świąt państwowych;
- imprezach kulturalnych i edukacyjnych, w tym: Wieczorach Literackich oraz imprezach z cyklu „Wspieranie Kultury i Sztuki, Ochrona Dóbr Kultury i Tradycji”, Festynach Środowiskowych i Piknikach Ekologicznych, zawodach strażackich organizowanych w gminach każdej wiosny, zebraniach i prezentacjach wyrobów własnych organizowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich;
- imprezach folklorystycznych, np. Festiwalu Pieśni i Muzyki Ludowej, wystawach prac artystów ludowych oraz dożynkach organizowanych co roku jako Święto Plonów.

Na rozwój życia kulturalnego w gminie Golub-Dobrzyń bardzo ważny wpływ ma rozwój aktywności sportowej. Na obszarze gminy Golub-Dobrzyń działa kilka prężnie funkcjonujących organizacji sportowych, np. Ludowy Klub Sportowy „ZRYW” we Wrockach, czy Uczniowski Klub Sportowy „SATURN” w Ostrowitem. Organizacje sportowe zajmują się promocją i czynnym uprawianiem sportu na terenie gminy Golub-Dobrzyń. Spośród obiektów sportowych o lepszym standardzie należy wymienić boisko i salę gimnastyczną we Wrockach.

Ważnym czynnikiem kształtującym życie kulturalne i ożywiającym lokalną społeczność są napływający turyści i stworzona z myślą o nich infrastruktura. Atrakcyjność turystyczną gminy Golub-Dobrzyń wzmacnia szereg ośrodków wypoczynkowych oraz obiektów agroturystycznych.

W miejscowości Ostrowite znajduje się Ośrodek Wypoczynkowo-Wędkarski. Obszar ten predysponowany jest do turystyki krajoznawczej oraz wypoczynkowo-rekreacyjnej, gdyż znajdują się tu dwa jeziora. Jezioro Grodno wraz z przyległymi terenami jest w części zagospodarowane na potrzeby wypoczynku. Powstał tam Gminny Ośrodek Rekreacyjny z zapleczem gastronomicznym i noclegowym, wypożyczalnią sprzętu wodnego i polami namiotowymi. Wydzielono działki pod zabudowę rekreacyjno-wypoczynkową. Zagospodarowane letniskowo są również zachodnie obrzeża jeziora Słupno. Inne rejony o znacznie mniejszych walorach stanowią okolice jeziora Gajewo i Szaniec. Teren ten pozbawiony jest szaty leśnej, która wpłynęłaby na jego większą atrakcyjność. Mimo to, nad jeziorem Gajewo prowadzi działalność ośrodek wypoczynkowo-wędkarski. Poza wymienionymi ośrodkami, bazę rekreacyjno-turystyczną na terenie gminy Golub-Dobrzyń tworzą:

- Ośrodek Hodowli Zwierząt w Sokołowie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne "U Szwajcara" w Paliwodziznie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Paliwodzizna" w Paliwodziznie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne w Zawadzie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne w Handlowym Młynie,
- Łowisko specjalne przy Gospodarstwie Rolno-Rybackim w Nowogrodzie,
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Biesiada w zakolu Drwęcy" w Olszówce,
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Sarenka" w Handlowym Młynie.

Doskonałym miejscem rekreacji i wypoczynku, w tym wędkowania jest rzeka Drwęca. Rzeka jest bardzo atrakcyjna dla przeprowadzania spływów kajakowych, o czym świadczy fakt, iż przebiega nią trasa międzynarodowego spływu kajakowego. Jest to też doskonałe miejsce do wędkowania. Stosunkowo niedawno odkryto tu łowisko trociowe, przyciągające wielu wędkarzy. Ekosystem rzeki stwarza także dogodne warunki do występowania licznych gatunków ptactwa wodno-błotnego, co przyciąga licznych amatorów przyrody. W dolinie rzeki panują ponadto odpowiednie warunki dla wędrówek pieszych oraz zbierania runa leśnego w przybrzeżnych lasach.

Ważnym ośrodkiem koncentracji ruchu turystycznego na terenie gminy jest miasto Golub-Dobrzyń. Zachował się tu średniowieczny układ urbanistyczny z pierwszej połowy XIV wieku. Na uwagę zasługuje gotycki kościół z XIV wieku. Z innych zabytków architektury sakralnej Golubia-Dobrzynia można wymienić zbór ewangelicki z początku XX wieku.

Obecnie mieści się w nim szkoła podstawowa. Niewątpliwie najciekawszym obiektem o wartości historycznej jest zamek w Golubiu-Dobrzyniu. Zbudował go Zakon Krzyżacki na przełomie XIII i XIV wieku. Największe znaczenie miał w XVII wieku, gdy mieszkała w nim siostra króla polskiego – Anna Wazówna. Zamek odbudowano w latach 50. i 60. XX wieku, dzięki temu do dziś jest dostępny dla turystów.

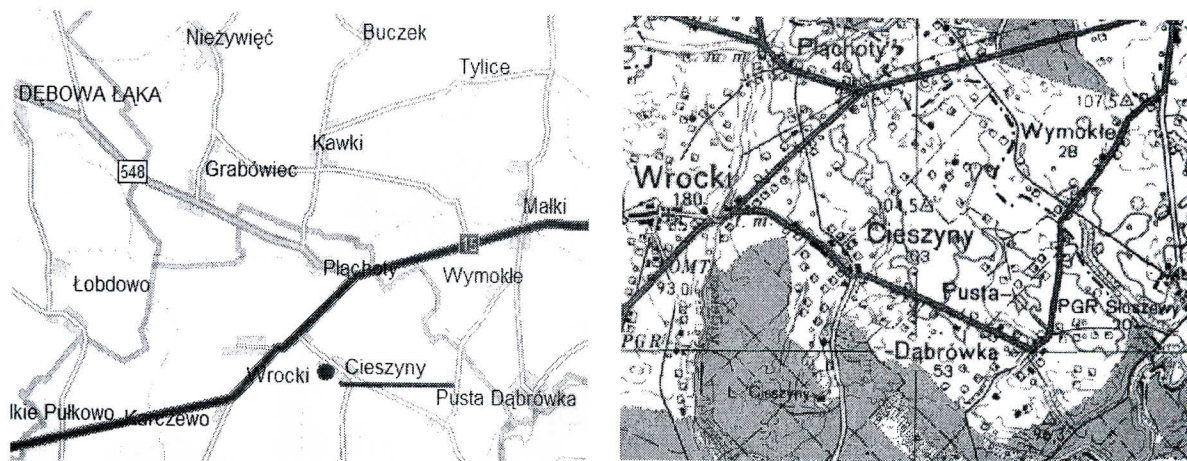
W pobliskiej gminie Radomin znajduje się Szafarnia, znany w całym kraju Ośrodek Chopinowski. W miejscowości Płonne Maria Dąbrowska napisała słynne „Noce i dnie”. We wsi zachował się do tej pory jedynie podworski park. Na terenie gminy Zbójno znajduje się 400-letni kościół i klasztor Karmelitów Trzewickich w Oborach. Szczególne położenie kompleksu sprawiło, że nazywa się go „Kalwarią Oborską” lub „Szwajcarią Dobrzyńską”. Kościół urządzone jest w stylu barokowym. Umieszczono tu figurę Matki Boskiej Bolesnej (tzw. Pieta Oborska). W pobliżu klasztoru znajduje się cmentarz z XVIII wieku. Obory nie są jedynym miejscem, gdzie znajdują się zabytki sztuki sakralnej. Na terenie powiatu takich miejsc jest kilka. Na szczególną uwagę zasługują gotyckie kościoły w Radominie, Ostrowitem, Wrockach, Ciechocinie, Chełmoniu, a także barokowe świątynie w Działaniu i Dulsku.

3. Charakterystyka miejscowości Cieszyny

3.1 Położenie

Cieszyny to wieś sołecka leżąca na północno-wschodnim skraju gminy Golub-Dobrzyń, w odległości około 14 km od miasta Golubia-Dobrzynia, wzdłuż lokalnej szosy Wrocki - Pusta Dąbrowka. Wieś położona jest na falistej wysoczyźnie morenowej o wysokości względnej 90 - 104 metrów n.p.m., w odległości około 2 km od pradoliny rzeki Drwęcy, w okolicy lesistej. Lasami administruje leśnictwo Cieszyny, podległe Nadleśnictwu Golub-Dobrzyń. Wieś zabudowana jest w kształcie okolicy z peryferycznym rozproszeniem. W centrum wsi znajduje się wysychający staw, nad którym położone są stare gospodarstwa. Sołectwo swoim zasięgiem obejmuje jedynie wieś Cieszyny. Powierzchnia sołectwa to obecnie 593,8 ha co stanowi 5% całkowitej powierzchni gminy. Położenie wsi należy określić jako stosunkowo atrakcyjne, co uwarunkowane jest przede wszystkim bogatą roślinnością oraz bliskością rzeki Drwęcy. Wieś cechuje jednocześnie brak zanieczyszczeń, spokój i wiejski, nieskażony cywilizacją charakter. Wymienione elementy świadczą o atrakcyjności miejscowości Cieszyny w kontekście zamieszkania, osiedlania z zewnątrz, jak i turystyki – w szczególności agroturystyki i turystyki kwalifikowanej – związanej z wykorzystaniem rzeki Drwęcy.

Rysunek 5: Położenie miejscowości Cieszyny

3.2 Historia⁵

Nazwa wsi Cieszyny najprawdopodobniej pochodzi od słowa „ciech”. Wieś wymieniano w źródłach pisanych pod następującymi formami obecnej nazwy: Zcezschin i Zcesschin (1347 rok), Geschen (1414), Czesschen (1437-1438), Czieschiny (1535), Cieszyn (1599), Cieszyny (w latach 1619-1765), Czeszyny (1662), Folwark Czeszyny (1738), Czeszyny (1772), Ciechiny i Cieschini (1773), Cezinny (1789), Czieszinny i Czeszinny (1796-1806), Ciesen (1819), Cieszyn (1820-1920 i 1940), Cieszynn (1855), Czeszyny (1881), Freudendorf (w latach 1943-1945).

Omawiany obszar był habitatem dla ludności neolitycznej (5200-3700 p.n.e.). Przeprowadzona przez archeologów powierzchniowa retrospekcja, w ramach ogólnopolskiej akcji pod nazwą Archeologiczne Zdjęcie Polski, natrafiła także na ślady po osadzie z epoki żelaza (700 p.n.e. - pocz. n.e.) i ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich. Na granicy z wsią Wrocki znaleziono niewielkie ślady osadnicze z wczesnego średniowiecza. Mają one jednak ograniczony zasięg terytorialny, co nie jest wystarczającym dowodem na to, że Cieszyny istniały w tym czasie.

Liczne zabytki z późnego średniowiecza można wiązać z założoną na początku XIV wieku wsią czynszową Cieszyny. Nie wiadomo dokładnie kiedy wieś założono, gdyż przywilej lokacyjny się nie zachował. Na pewno Cieszyny istniały w 1347 roku, ponieważ z tego okresu pochodzą źródła pisane. Dokumenty wymieniają sołtysa cieszyńskiego o imieniu Mikołaj, który otrzymał od Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego (Henryka Dusemera) 7,5 łanów ziemi we wsi Napole („Zudemfelde”). W zamian miał obowiązek dostarczania Zakonowi jednej służby w zbroi lekkiej, płacenia dziesięciny i renty gruntowej. Oprócz ziemi, sołtys otrzymał również prawo połowu ryb we wszystkich jeziorach w okolicy grodu w Ostrowitem („castrum Ostroic”).

Cieszyny uległy zniszczeniu podczas wojny Polski z Zakonem w 1414 roku. O rozmiarach zniszczeń informują nas dwa wykazy szkód sporządzone przez stronę krzyżacką. Straty oszacowano na ogromne podówczas sumy. Od 1437 roku Cieszyny należały do komturstwa brodnickiego. Wieś miała wtedy 45 łanów całkowitej powierzchni (około 808 ha przy założeniu, że były to łany chełmińskie, a nie frankońskie), z których tylko 22 były uprawiane przez zamieszkujących wieś chłopów. Resztę stanowiły tzw. „pustki”. Sołtys, z racji sprawowania funkcji sędowniczych, posiadał 5 łanów, za które nie musiał uiszczać czynszu.

Według innych źródeł, około XV wieku wieś rozciągała się na przestrzeni 50 łanów (około 898 ha). Od 1466 roku wchodziła w skład kompleksu dóbr królewskich. Siedziba

⁵ Na podstawie artykułu zamieszczonego na oficjalnej stronie gminy Golub-Dobrzyń: http://www.golub-dobrzyń.internetdsl.pl/readarticle.php?article_id=16.

starostwa mieściła się na zamku w pobliskiej Brodnicy. Wieś należała do powiatu michałowskiego i województwa chełmińskiego. W 1562 roku wolne sołectwo w Cieszynach miało obszar 3 włók powierzchni całkowitej (54 ha). W 1570 roku wieś należała do parafii we Wrockach i rozciągała się na 32,5 łanów chłopskich (583,4 ha). Sołtys posiadał nadal 5 łanów wolnych. We wsi znajdowała się jedna karczma. Strukturę społeczną tworzyło 6 komorników, 4 zagrodników oraz szewc. W 1609 roku król polski Zygmunt III Waza transumował (t.j. potwierdził kopię) starego, pochodzącego jeszcze z czasów krzyżackich (1347 rok), przywileju dla sołectwa w Cieszynach. W 1619 roku szlachcic Jan Wroczkowski z Cieszyn, zapewne właściciel sołectwa cieszyńskiego, wpisał tenże transumpt do akt sądowych golubskich.

Wieś po raz kolejny uległa zniszczeniu podczas pierwszej wojny ze Szwedami w latach 1626-29. O tym fakcie wspomina dokument nadania wolnego sołectwa dla szlachcica Jana Strzembowskiego z 1638 roku. Przed potopem szwedzkim żyło we wsi 7 chłopów. Po wojnie ze Szwedami, zniszczoną i prawie w całości opuszczoną wieś, wraz z sąsiednią Pustą Dąbrówką, włączono do jednego z folwarków starostwa brodnickiego. Niepublikowany dotychczas rejestr pogłównego z 1662 roku (znajdujący się w warszawskim AGAD, zawierający w swoich zbiorach m.in. Archiwum Skarbu Koronnego) wspomina, że po ponad trzydziestu latach od wojny, wieś Cieszyny zamieszkiwało tylko 7 osób, w tym jeden chłop, wdowa, i 5 osób z czeladzi folwarcznej. Powoli jednak wieś się zaludniała. Świadczą o tym np. akta sporządzone po wizytacji biskupa chełmińskiego Andrzeja Olszowskiego z lat 1667-72, które wspominają, że jednego roku do obowiązkowej komunii wielkanocnej przystąpiło 29 mieszkańców wsi Cieszyny.

W dniu 24 czerwca 1715 roku folwark starościński w Cieszynach wraz z folwarkiem Pusta Dąbrówka wydzierżawiono na 40 lat Marcinowi i Ewie Zdanieckim. Nadanie starościńskie zatwierdził w Warszawie król polski August II dnia 18 lipca 1720 roku. Folwark obciążony był czynszem w pieniądzu (200 zł rocznie) i w naturze (6 korców owsa za dzierżawione łąki). Dzierżawca musiał płacić dziesięcinę i pogłowne (forma podatku osobistego zbliżona w swojej formie do świętopietrza). Od innych zobowiązań był zwolniony. Niedługo później sytuacja własnościowa wsi Cieszyny bardzo się skomplikowała. Czterokrotne zamążpójście Ewy Zdanieckiej i jej pomijanie w prawie dziedzicznym spowodowało szereg procesów sądowych z jej potomstwem. Nie wiadomo ostatecznie, czy Zdaniecka otrzymała jakąś rekompensatę za pozbawienie praw do folwarku Cieszyny.

Kolejna dzierżawa emfiteutyczna nastąpiła w 1762 roku. Starosta brodnicki Józef Płaskowski wydzierżawił szlachcicom - Janowi i Konstancji z Płaskowskich Jezierskim - folwark Cieszyny wraz z sołectwem i z sąsiednim majątkiem w Pustej Dąbrówce. Zgodnie z prawem feudalnym, nadanie to musiał zaaprobować właściciel praw zwierzchnich do obu folwarków - król Polski, co nastąpiło jeszcze tego samego roku w Warszawie.

Na gruntach sołectwa (wydzielenie tych terenów to relikht średniowieczny) znajdowała się stara rezydencja, stodoła, stajnia, spichlerz i szopa. Właściciel posiadał inwentarz żywy w postaci 10 wołów, 9 krów i 6 koni. Ziemie zostały określone jako słabe – składające się głównie z bagien i zagajników. Majątek obciążony był czynszem w wysokości 20 florenów. Na tym obszarze mieszkaly 3 rodziny chłopskie, będące zapewne czeladzią folwarczną. Nie posiadali ziemi. Jeden z chłopów był krawcem, a drugi kowalem. Sam folwark Jezierskich zamieszkiwało 10 rodzin chłopskich. Nie byli zamożni. Stan infrastruktury mieszkaniowej określono jako zły, a zsumowany inwentarz żywy chłopów wynosił zaledwie 16 koni, 24 woły i 24 krowy. Wszyscy chłopci obrabiali kilkumorgowe nadziały ziemi, za które płacili czynsz dzierżawcy folwarku. Wolny czas spędzali w karczmie, gdzie serwowano piwo i wódkę.

Po I rozbiórce Polski, Cieszyń weszły w obręb pruskiej domeny z siedzibą na zamku brodnickim. Z tego okresu pochodzi kataster pruski, który dostarcza kolejnych danych na temat Cieszyń. Według urzędników pruskich cieszyńskie grunty były nieurodzajne. Prawie 2/3 obszaru wsi zajmowały lasy. Na mapach z tego okresu widać także 2 zbiorniki wodne. Grunty uprawne zajmowały 9 łanów i 12 morgów chełmińskich (prawie 158 ha). Wolne sołectwo obejmowało 4 łany, obciążone było szeregiem podatków i należało do Jakuba Zdanieckiego. Królewski folwark Cieszyń, od lat dzierżawiony na zasadzie emfiteutycznej, należał do Jana i Konstancji z Płaskowskich Jezierskich, obejmował swym obszarem 5 włók i 12 morgów powierzchni (około 91 ha). Na obszarze sołectwa, oprócz rodziny Zdanieckich, mieszkaly cztery rodziny chłopów czynszowych. Razem 30 osób. Na ziemiach Jezierskich mieszkalo 10 chłopskich rodzin. Folwark zamieszkiwały ogółem 44 osoby, w tym połowę stanowiły dzieci. Ludzi wolnych od pańszczyzny i nie posiadających jakiegokolwiek majątku (wg. katastru byli to tzw. „lose Instleute”) było 6 rodzin. Spis podaje także, że na obszarze wsi mieszkalo kilka rodzin kolonistów (kategoria „Separate Wirte”). Mieszkali oni poza zwartym obszarem zabudowy, oddzieleni od reszty lasem, gdzie uprawiali niewielkie działki ziemi. Samodzielnych gospodarstw tego typu było niewiele – zaledwie 3 rodziny. Ostatnią grupę mieszkańców Cieszyń stanowili smolnicy, którzy zajmowali się eksploatacją lasu.

W połowie XIX wieku rozparcelowano ziemię przy wschodnim brzegu „byłego stawu wiejskiego” (niem. „am ehemaligen Dorfteich”). Drugi, większy zbiornik wodny, określony mianem „jeziora” („See”), położony był w południowo-zachodniej części wsi, przy drodze do Kujawy i Pustej Dąbrówki. W późniejszym okresie (zapewne po 1850 roku) jezioro osuszono i najprawdopodobniej rozparcelowano podczas uwłaszczenia.

W 1772 roku wieś Cieszyń zamieszkiwały 122 osoby (60 mężczyzn i 62 kobiety). Spośród nich 52 były dziećmi (31 chłopców i 21 dziewczynek). We wsi, na wszystkich działach własnościowych, było 45 koni, 47 wołów, 43 krowy, 3 żrebaki, 17 jałówek, 128 owiec i 29 świń. W 1789 roku w Cieszyńach było 20 domów mieszkalnych. W 1820 roku, zapewne w wyniku wojen napoleońskich, liczba mieszkańców i domów uległa pomniejszeniu

- do 121 mieszkańców i 17 domów. W latach dwudziestych XIX wieku doszło, podobnie jak i w sąsiedniej wsi Pusta Dąbrówka, do procesu sądowego pomiędzy dzierżawcą emfiteutycznych folwarków a fiskusem królewskim. Właściciela folwarku w Cieszynach musiano po wielu procesach rugować z dzierżawy siłą. Czterowótkowe wolne sołectwo, poczynając od Pawła Grajkowskiego, było dziedziczne w obrębie rodziny. W 1816 roku w sołectwie stał 1 dom mieszkalny, 3 stodoły, 3 obory i 2 chałupy komornicze. W tym czasie było to warte 4000 talarów.

Na początku lat czterdziestych XIX wieku usunięto siłą dotychczasowego właściciela emfiteutycznych folwarków w Cieszynach i Pustej Dąbrówce oraz uwłaszczono mieszkających tam chłopów, zgodnie z założeniami reform pruskich Steina-Heidenberga z lat 1807-1823. Jeszcze przed regulacją wsi, chłopci cieszyńscy otrzymali 495 morgów królewskiego lasu (277,2 ha). Regulację wsi rozpoczęto w 1843 roku. Podczas separacji gruntów przeznaczono kilkumorgowy obszar na szkołę. Wcześniej dzieci z Cieszyn uczęszczały do pobliskiej placówki edukacyjnej we Wrockach. Ostatecznie, szkoła powstała w połowie lat pięćdziesiątych XIX wieku. W 1867 roku uczęszczało do niej 106 dzieci. W tym czasie we wsi mieszkało 21 chłopów-bauerów, dwóch wolnych sołtysów, którzy mieli gospodarstwa o powierzchni powyżej 150 morgów, karczmarz, 14 chałupników i 3 wolnych mieszkańców ("Einwohner"). Obszar wsi wynosił 2274 morgi magdeburskie (568,5 ha). Budynków wszelkiego typu było we wsi 147, w tym mieszkalnych - 63, ludności - 490, w tym katolików - 381, ewangelików - 86, wyznania mojżeszowego - 8, reszta innego wyznania chrześcijańskiego.

W 1895 roku gmina wiejska Cieszyny miała powierzchnię 581 ha. Wieś podlegała administracyjnie Obwodowi Urzędowemu we Wrockach. Tam też mieszkańcy zgłaszali sprawy podlegające Urzędowi Stanu Cywilnego. Pod koniec XIX wieku część wsi Cieszyny zaczęto nazywać Rumunkami Cieszyńskimi. W 1910 roku na obszarze Cieszyn znajdowały się 74 budynki mieszkalne i 103 gospodarstwa. Populacja wsi wynosiła 543 osoby, w tym 59 Polaków i 484 Niemców. W 1910 roku zbudowano we wsi Urząd Celny i dom dla ubogich.

W 1921 roku pierwszy polski spis powszechny w odrodzonej Polsce zanotował, że we wsi było 80 budynków mieszkalnych, 545 ludności, w tym 261 mężczyzn, 284 kobiet, w tym 528 katolików, 13 ewangelików, 4 osoby wyznania mojżeszowego.

W 1930 roku przekazano na rzecz gminy wiejskiej Cieszyny budynek szkoły i przynależny mu grunt o powierzchni 2,77 ha. W roku szkolnym 1930/1931 szkoła posiadała dwie klasy lekcyjne. Nauczycieli było 2 na 122 uczniów, a przeciętny tydzień nauki składał się z 56 godzin lekcyjnych.

Okolo 1938 roku wieś zamieszkiwały 524 osoby, w tym w samych Cieszynach mieszkało 366 osób. Rumunki Cieszyńskie były o ponad połowę mniejsze. Zamieszkiwało je dokładnie 158 osób. We wsi stało 79 budynków mieszkalnych, w tym część z nich

murowana, oraz 7 budynków o charakterze przemysłowym. Obszar wsi wynosił 583 ha, z czego 518 ha stanowiły grunty orne, 10 ha ogrody i sady, 17 ha łąki, 4 ha pastwiska, a 34 ha nieużytki. Znajdowało się tu 76 gospodarstw rolnych, w tym 73 samodzielne, 2 dzierżawcze i jedno typu użytkowego. We wsi był jeden staw o powierzchni 0,2 ha. W Cieszynach mieszkało 8 rzemieślników. Stał jeden sklep spożywczy, poczta oraz dwie karczmy. Część ludności wsi zarabiała na życie pracując w okolicznych lasach państwowych. Funkcjonowała też mleczarnia. W 1919 roku założono jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej. W 1971 roku doczekała się ona nowej remizy strażackiej.

Podczas okupacji hitlerowskiej wielu polskim rolnikom zabrano gospodarstwa, które w 1944 roku przeszły na własność Skarbu Rzeszy. Według spisu z 1943 roku gmina wiejska Cieszyny, wchodząca w skład gminy („Amtsbezirke”) Wrocki, rozciągała się na powierzchni 1159,69 ha. Liczyła 78 gospodarstw, w których mieszkało 3019 mieszkańców. Podczas okupacji w Cieszynach były dwa obozy - pracy przymusowej oraz filia obozu koncentracyjnego w Stutthofie. W podobozie Cieszyny więziono głównie kobiety pochodzenia żydowskiego. Martyrologię więźniarek upamiętnia tablica zamocowana na budynku miejscowej szkoły. Obóz mieścił się w drewnianych barakach na przeciwko szkoły.

Od 1956 roku Cieszyny położone były w gminie Wrocki, którą nazywano Gromadzką Radą Narodową. W 1972 roku utworzono gminę Golub-Dobrzyń i od tego czasu Cieszyny są jej częścią.

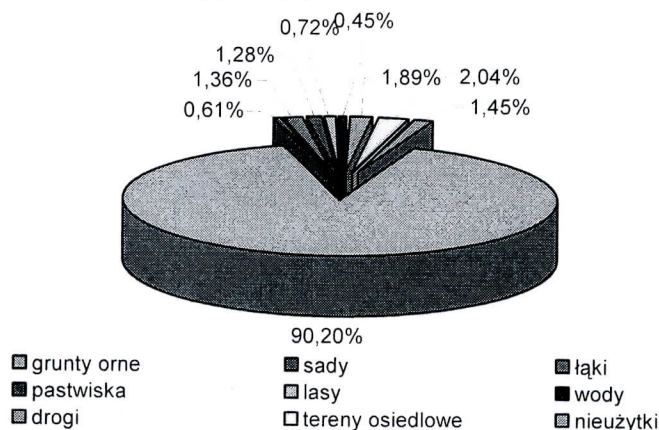

4. Inwentaryzacja zasobów służąca zdiagnozowaniu stanu faktycznego

4.1 Użytkowanie gruntów i struktura gospodarstw

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują użytki rolne, które we wsi obejmują 554,9 ha, w tym grunty orne stanowią aż 535,6 ha ogólnej jego powierzchni (90,2%). Sady zajmują 3,6 ha, łąki - 8,1 ha, pastwiska - 7,6 ha, grunty pod lasami - 4,3 ha, wody - 2,7 ha, drogi - 11,2 ha, tereny osiedlowe - 12,1 ha, nieużytki - 8,6 ha.

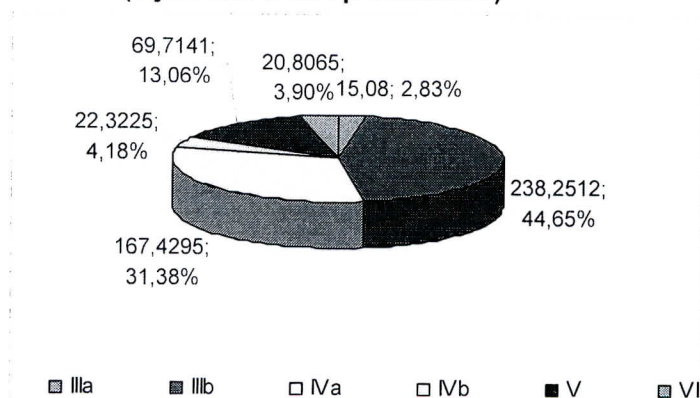
Rysunek 6: Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Cieszyny

Źródło: UG.

Z posiadanych gruntów orných we wsi - ponad 2/3, to grunty o dobrej klasie bonitacyjnej, klasy IIIa-IVb. Grunty klasy III zajmują w sołectwie ponad 47% powierzchni wszystkich gruntów orných. Natomiast na grunty orne klasy IV przypada 36% obszaru, co daje razem ponad 83% całkowitej powierzchni. Tym samym należy wskazać, że dobre gleby stanowią jeden z głównych walorów miejscowości.

Rysunek 7: Struktura jakości gruntów orných w sołectwie Cieszyny (wyrażona w ha i procentowo)

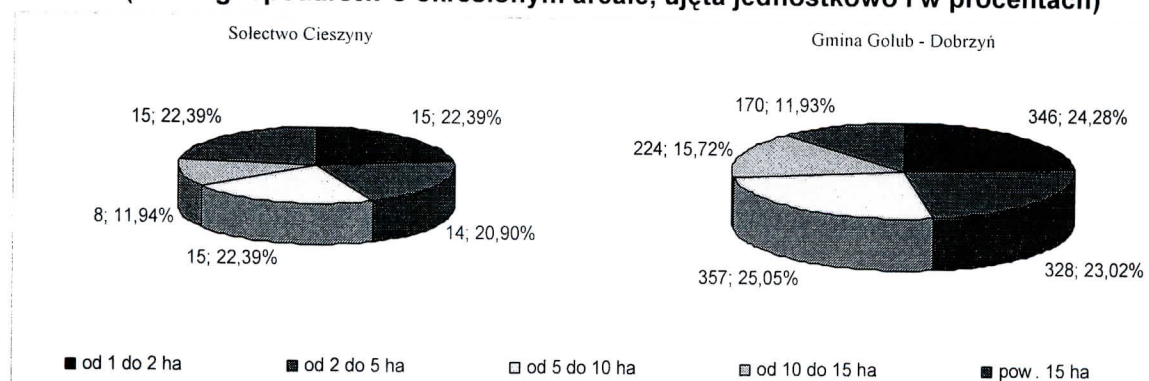

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Gołubiu-Dobrzyniu.

W sołectwie znajduje się obecnie 67 indywidualnych gospodarstw rolnych. Wśród nich przeważają gospodarstwa małe – o powierzchni do 5 ha, które stanowią ponad 43% wszystkich gospodarstw rolnych. Jednocześnie jednak daje się zauważyć znaczną ilość gospodarstw dużych o wielkości powyżej 15 ha, które stanowią 22% wszystkich gospodarstw w Cieszynach. Najmniejszy odsetek stanowią gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha – niecałe 12% ogółu. Tym samym należy zaznaczyć, iż na tle średniej dla gminy Golub-Dobrzyń, w sołectwie daje się zauważyć mniejszą liczbę gospodarstw najmniejszych (do 5 ha) i większy odsetek gospodarstw największych (powyżej 15 ha). Różnice te wyraźnie pokazują poniższe wykresy. Należy tym samym wskazać na bardziej korzystną, niż ma to miejsce w gminie, strukturę wielkościową gospodarstw.

Rysunek 8: Struktura wielkościowa indywidualnych gospodarstw rolnych (liczba gospodarstw o określonym areale, ujęta jednostkowo i w procentach)

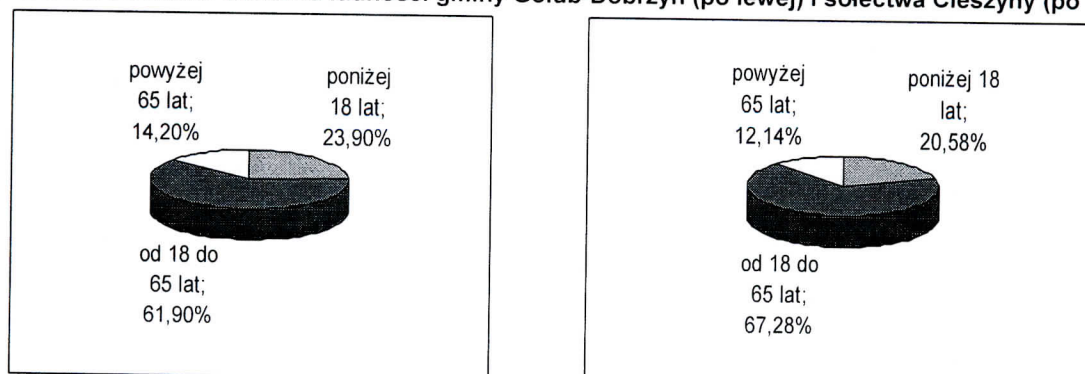

Źródło: UG.

4.2 Ludność

Według stanu z 31 grudnia 2008 roku sołectwo zamieszkiwało 388 osób, a średnia gęstość zaludnienia we wsi kształtowała się na poziomie 65 osób na km². Jest to więcej niż przeciętna liczona dla gminy (43 os./km²), ale mniej niż statystyka krajowa (122 os./km²). W zakresie struktury ludności według płci, w Cieszynach dominują mężczyźni, którzy stanowią 51% mieszkańców sołectwa (192 osoby). Wskaźnik feminizacji w sołectwie wynosi więc 97 kobiet na 100 mężczyzn. W zakresie struktury wiekowej ludności sołectwa dominują osoby w wieku produkcyjnym (18–65 lat), które stanowią ponad 67% wszystkich mieszkańców. Znamienny jest natomiast fakt niewielkiej liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – zaledwie niewiele ponad 20%. Dla porównania, w skali całej gminy ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 23,9% całej populacji gminy. Sytuacja ta jest niekorzystna z punktu widzenia przyszłości demograficznej sołectwa.

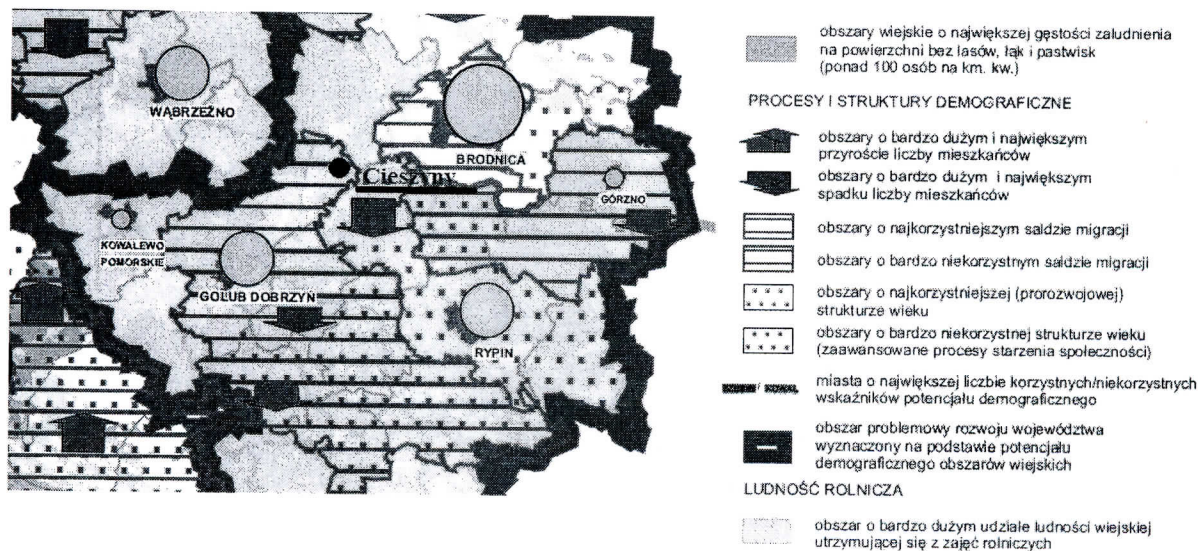
Rysunek 9: Struktura wiekowa ludności gminy Golub-Dobrzyń (po lewej) i sołectwa Cieszyń (po prawej)

Źródło: UG.

Gmina Golub-Dobrzyń, a więc i sołectwo Cieszyń, znajduje się na obszarze o niekorzystnych uwarunkowaniach migracyjnych. Saldo migracji wynosi -22. Większość przeprowadzek to tzw. migracje wewnętrzne, ograniczone do terenu kraju. Głównymi kierunkami przemieszczeń są okolice dużych ośrodków miejskich. Mimo to, przyrost naturalny na obszarze gminy jest dodatni (znacznie wyższy niż analogiczny wskaźnik dla kraju) i liczba ludności gminy rośnie.

Rysunek 10: Uwarunkowania demograficzne dla miejscowości Cieszyń i regionu

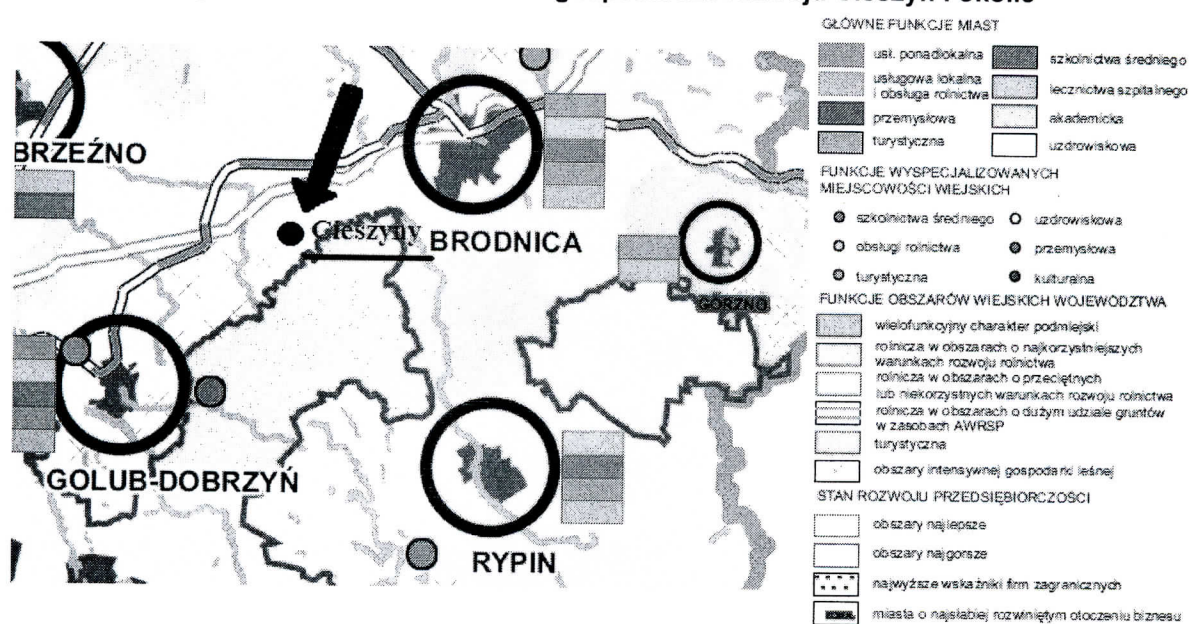
Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z 2003 roku.

Według danych ze Spisu Powszechnego z 2002 roku osób z wyższym wykształceniem wśród mieszkańców powiatu Golub-Dobrzyń (a więc zarówno gminy, jak i sołectwa Cieszyń) było zaledwie 3,31%. Jeszcze niższy wskaźnik miała sama gmina (2,1%). Jest to znacznie mniej niż przeciętnie (omawiany wskaźnik dla Polski wynosił w tym czasie 8,38%, a dla województwa odpowiednio 7,01%).

4.3 Gospodarka

Rozwój gospodarczy sołectwa oparty jest przede wszystkim o rolnictwo oraz drobne usługi. Większość mieszkańców Cieszyń utrzymuje się z produkcji rolnej. Struktura produkcji rolnej w sołectwie jest znacznie urozmaicona i trudno wskazać na jakąś konkretną specjalizację. W sołectwie istnieją 3 duże gospodarstwa rolne o powierzchni około 80 ha każde – pozostałe gospodarstwa to gospodarstwa małe i średnie.

Rysunek 11: Uwarunkowania gospodarcze rozwoju Cieszyń i okolic

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z 2003 roku.

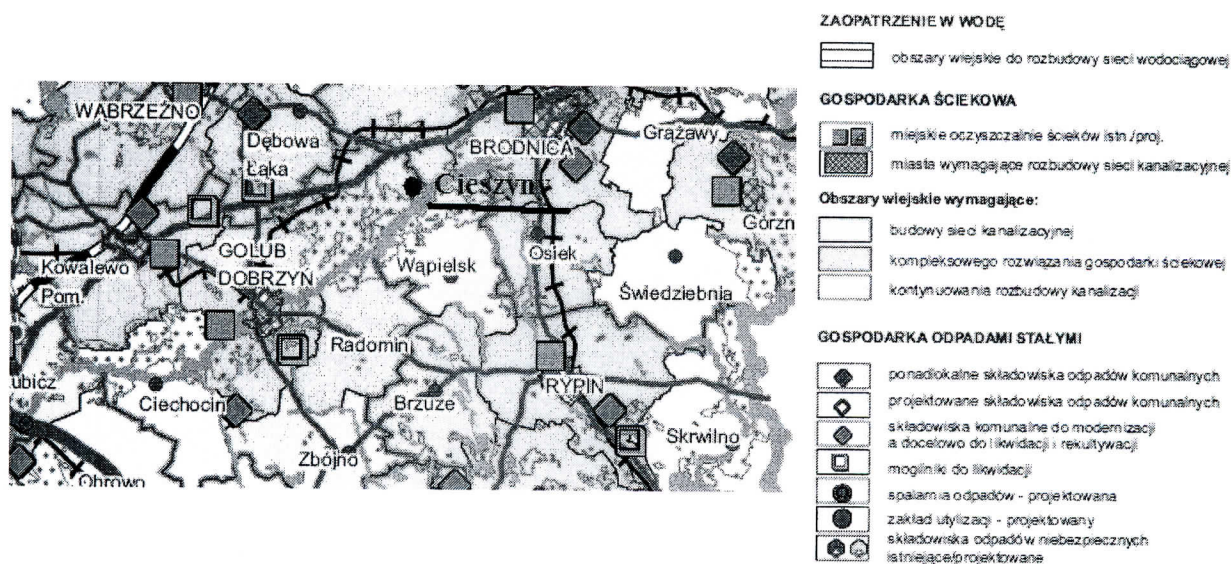
Ludność utrzymująca się poza rolnictwem dojeżdża do największych ośrodków miejskich w regionie, w tym przede wszystkim do Golubia-Dobrzyń. Dotyczy to około 30% mieszkańców Cieszyń.

Spośród podmiotów gospodarczych, jakie znajdują się na terenie sołectwa należy wymienić: 2 sklepy spożywczo-przemysłowe, 2 zakłady usługowe: „Transport, sprzedaż i usługi rolnicze” oraz „Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych”. Ponadto należy wskazać, iż relatywnie duże znaczenie dla gospodarki sołectwa ma leśnictwo, związane z istnieniem Leśnictwa Cieszyń podległego Nadleśnictwu Golub-Dobrzyń.

4.4 Infrastruktura

W zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną sołectwo charakteryzuje się relatywnie dobrą sytuacją. Poziom zelektryfikowania wsi wynosi 100%. Wszystkie gospodarstwa są podłączone do sieci wodociągowej. Poziom skanalizowania wsi sięga 50%. Połowa mieszkańców sołectwa jest obecnie wyposażona w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Dotyczy to przede wszystkim gospodarstw położonych na peryferiach miejscowości i oddalonych od zwartej zabudowy, dla których doprowadzenie sieci kanalizacyjnej byłoby nieopłacalne. Planuje się w najbliższych latach rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i przyłączenie jej do oczyszczalni ścieków we Wrockach. Gospodarstwa domowe w sołectwie wyposażone są w pojemniki na śmieci umożliwiające ich segregację. Śmieci wywożone są w ten sposób na gminne wysypisko. Przez teren sołectwa przebiegają 3 kategorie dróg: drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Drogi powiatowe oraz odcinek drogi wojewódzkiej posiadają w 100% nawierzchnię bitumiczną. Natomiast drogi gminne przebiegające przez teren sołectwa są na całej długości drogami gruntowymi. Przez teren sołectwa kursuje komunikacja autobusowa, ale jedynie na trasie Golub-Dobrzyń - Brodnica - Olsztyn. We wsi jest jeden przystanek autobusowy.

Rysunek 12: Kierunki rozwoju gospodarki wodno-ściekowej i odpadami stałymi dla Cieszyń i okolic

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z 2003 roku.

W zakresie infrastruktury społecznej na obszarze sołectwa istnieją: świetlica wiejska i boisko sportowe – trawiaste. Działa Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, LZS i rada sołecka.

5. Ocena obecnej sytuacji sołectwa oraz wizja stanu docelowego

W celu lepszego zobrazowania istniejących zasobów, potrzeb sołectwa Cieszyny oraz określenia wizji stanu docelowego przeprowadzono wśród jego mieszkańców, a przede wszystkim wśród liderów lokalnej społeczności, ankietę zawierającą pytania dotyczące wymienionych obszarów. Badanie przeprowadzono w trakcie zebrania wiejskiego, będącego jednym z elementów konsultacji społecznych, prowadzonych w ramach budowy niniejszego Planu. Syntetyczne wyniki przeprowadzonych badań przedstawia poniższa tabela:

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
<i>Co wyróżnia Cieszyny?</i>	Dobra jakość gleb, korzystne położenie komunikacyjne, dobra struktura wielkościowa gospodarstw rolnych, brak atrakcji dla dzieci i młodzieży na spędzanie wolnego czasu.	<i>Co ma wyróżniać Cieszyny?</i>	Wysoka jakość produkcji rolnej, dobre drogi, zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
<i>Jakie funkcje pełnią Cieszyny?</i>	Głównie funkcja rolnicza – produkcja rolna.	<i>Jakie funkcje mają pełnić Cieszyny?</i>	W dalszym ciągu głównie funkcja rolnicza, ale także funkcja lokalnego ośrodka (dla najbliższych miejscowości), oferującego możliwość organizowania się i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.
<i>Kim są mieszkańcy Cieszyny?</i>	Głównie rolnicy i niewielka liczba przedsiębiorców.	<i>Kim mają być mieszkańcy Cieszyny?</i>	Rolnikami, drobnymi przedsiębiorcami, prowadzącymi agroturystykę.
<i>Co daje utrzymanie mieszkańcom Cieszyny?</i>	Mieszkańcy utrzymują się przede wszystkim z rolnictwa. Około 30% dojeżdża do pracy poza rolnictwem, do większych ośrodków miejskich w regionie. Część mieszkańców utrzymuje się także z leśnictwa oraz prowadzi własną działalność gospodarczą.	<i>Co ma dawać utrzymanie mieszkańcom Cieszyny?</i>	Głównie rolnictwo oraz usługi związane z rolnictwem, także usługi dla ludności.
<i>Jak zorganizowani są mieszkańcy Cieszyny?</i>	W sołectwie działa Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich oraz LZS.	<i>Jak mają być zorganizowani mieszkańcy Cieszyny?</i>	Istnieje potrzeba organizowania się, zwłaszcza dzieci i młodzieży wokół tematów związanych przede wszystkim z rozwojem i propagowaniem kultury, rekreacją, sportem.
<i>W jaki sposób mieszkańcy rozwiązują swoje problemy?</i>	W sołectwie działa rada sołecka. W przypadku rozwiązywania ważniejszych spraw zwoływane są zebrania wiejskie, w których uczestniczą także władze gminy.	<i>W jaki sposób mieszkańcy mają rozwiązywać swoje problemy?</i>	Istnieje potrzeba zwiększenia roli mieszkańców w życiu społecznym sołectwa i gminy poprzez ich większy udział w organizowanych spotkaniach. Planuje się organizację większej liczby imprez kulturalnych, spotkań z mieszkańcami.

<i>Jak wyglądają Cieszyny?</i>	O wyglądzie wsi decydują przede wszystkim słabej jakości drogi gminne – z których wszystkie posiadają nawierzchnię gruntową. Poza tym domostwa i obejścia są zadbane.	<i>Jak mają wyglądać Cieszyny?</i>	Istnieje potrzeba poprawy estetyki wsi poprzez zagospodarowanie dróg i ich otoczenia oraz stworzenie i zagospodarowanie centrum wsi wokół świetlicy wiejskiej.
<i>Jakie obyczaje i tradycje są przez nas pielęgnowane?</i>	Święta religijne, nabożeństwa majowe.	<i>Jakie obyczaje i tradycje mają być przez nas pielęgnowane?</i>	Utrzymanie tradycyjnych obyczajów związanych ze świętami i religią.
<i>Jak wyglądają nasze obejścia?</i>	Obejścia są w zdecydowanej większości zadbane i schludne.	<i>Jak mają wyglądać nasze obejścia?</i>	Czyste i zadbane, z atrakcyjnymi elementami zieleni, zmodernizowane budynki.
<i>Jaki jest stan otoczenia i środowiska?</i>	Obecnie w sołectwie 100% gospodarstw domowych posiada sieć wodociągową. Ponadto 50% gospodarstw posiada dostęp do przyzagrodowych oczyszczalni ścieków. Planowana jest budowa dla reszty gospodarstw sieci kanalizacyjnej. Śmieci są zagospodarowywane poprzez ich zbiórkę w przygotowanych do tego celu pojemnikach i wywożone na wysypisko.	<i>Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?</i>	Należy w tym zakresie w pierwszej kolejności skanalizować wszystkie gospodarstwa w sołectwie, tak aby wyeliminować odpływ nieczyszczonych ścieków do środowiska.
<i>Jakie jest rolnictwo?</i>	Rolnictwo w Cieszynach jest dobrze rozwinięte. Dominują gospodarstwa małe i średnie, ale znajdują się także 3 gospodarstwa duże – pow. 80 ha każde. Struktura produkcji rolnej jest zróżnicowana i nie cechuje się specjalizacją.	<i>Jakie ma być rolnictwo?</i>	Rolnictwo w Cieszynach powinno być nastawione na większą towarowość oraz specjalizację w kierunku produkcji mającej największy popyt na rynku.
<i>Jakie są powiązania komunikacyjne?</i>	Na sieć drogową sołectwa składają się drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie. Sieć dróg jest wystarczająca, natomiast największym problemem jest ich jakość, gdyż wszystkie odcinki dróg gminnych to drogi gruntowe. Sołectwo posiada połączenie komunikacji autobusowej z Golubiem-Dobrzyniem i Brodnicą.	<i>Jakie mają być powiązania komunikacyjne?</i>	Należy wskazać przede wszystkim na potrzebę poprawy jakości dróg gminnych oraz intensyfikację połączeń komunikacji autobusowej z największymi miastami regionu.
<i>Co proponujemy dzieciom i młodzieży?</i>	Obecnie w sołectwie istnieje świetlica wiejska i boisko trawiaste. We wsi działa OSP, KGW oraz LZS.	<i>Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?</i>	Mieszkańcy sołectwa widzą dużą potrzebę stworzenia zaplecza dla dzieci i młodzieży w postaci funkcjonalnej i dobrze wyposażonej świetlicy wiejskiej, która pełniłaby funkcję wiejskiego centrum kultury. Jednocześnie planowana jest modernizacja boiska do piłki nożnej oraz budowa placu zabaw.

6. Analiza SWOT miejscowości, w której będzie realizowany projekt

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego oraz wyników badań społecznych należy wskazać na następujące mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia sołectwa Cieszyny:

Mocne strony	Słabe strony
• relatywnie wysoka jakość gleb sprzyjająca rozwojowi rolnictwa, • relatywnie dobrze rozwinięte rolnictwo, • pełna elektryfikacja, • 100% poziom zwodociągowania, • sprawny system zbierania i odbioru odpadów stałych, • korzystne położenie komunikacyjne, • dobra gęstość sieci drogowej, • aktywność lokalnej społeczności - OSP, KGW, LZS.	• niski poziom skanalizowania (brak sieci kanalizacyjnej – tylko oczyszczalnie przyzgodowe), • bardzo słaba jakość dróg, • słaba jakość istniejącego zaplecza kulturalnego i rekreacyjnego, • brak oferty dla dzieci i młodzieży w zakresie rekreacji i innych form spędzania wolnego czasu.

Szanse	Zagrożenia
• poprawa stanu nawierzchni dróg, • rozwinięcie turystyki, w tym np. agroturystyki, • skanalizowanie wsi, • rozwój rolnictwa ekologicznego, • przekazanie terenów pod inwestycje, • budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, • zwiększenie zasobów lokalowych, • wzrost poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, • budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, • rozwój zaplecza kulturalnego i rekreacyjnego, • rozwój oferty rozrywki i nauki dla mieszkańców.	• brak kapitału na inwestycje infrastrukturalne, • migracja młodych ludzi związana z edukacją i poszukiwaniem pracy, • emigracja wykształconych osób, • degradacja środowiska naturalnego, • niska opłacalność rolnictwa.

7. Priorytet rozwoju i opis planowanych przedsięwzięć

Na podstawie zgromadzonych materiałów i opinii mieszkańców można sformułować następującą Wizję Odnowy Wsi Cieszyny:

Chcemy, aby nasza wieś była rozwijającym się, ekologicznym i bezpiecznym miejscem do życia. Możemy to osiągnąć dzięki wysiłkowi zintegrowanej i aktywnej społeczności lokalnej.

Przedstawiona wizja będzie realizowana w oparciu o 1 główny priorytet rozwoju, jakim jest: *Poprawa warunków życia, integracja mieszkańców oraz kultywowanie lokalnych tradycji*. By go zrealizować, wskazuje się na konieczność modernizacji infrastruktury technicznej i kulturalnej. Mieszkańcy uznali, że w pierwszej kolejności powinno się wyremontować i doposażyć świetlicę wiejską oraz rozbudować sieć kanalizacyjną. Dzięki temu znacznie poprawi się komfort życia mieszkańców. Wzbogaceniu ulegnie oferta form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Należy się też spodziewać, że dzięki polepszeniu stanu infrastruktury kulturalnej, zwiększy się aktywności ze strony dorosłych mieszkańców wsi. Możliwe stanie się organizowanie zebrań, uroczystości, wydarzeń kulturalnych. Modernizacja infrastruktury technicznej wpłynie z kolei na stan środowiska, ułatwi życie mieszkańcom i poprawi estetykę przestrzeni użytkowej przez wszystkich.

7.1 Arkusz planowania

Arkusz planowania Odnowy Miejscowości Cieszyny (tab. 1) zawiera kluczowy priorytet rozwojowy, cele i listę projektów planowanych w przyszłości. Wszystkie te elementy są ze sobą powiązane i pozostają w zgodzie ze sformułowaną przez mieszkańców Wizją Odnowy Miejscowości. Poszczególnym projektom nadano ranking pilności, co było efektem konsultacji społecznych. Kluczowym zadaniem jest remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej. W arkuszu projekt ten został oznaczony kolorem czerwonym.

Plan realizowany będzie we współpracy środowiska lokalnego (mieszkańców), Rady Sołeckiej i Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń, reprezentowanego przez Wójta Gminy oraz Radę Gminy Golub-Dobrzyń.

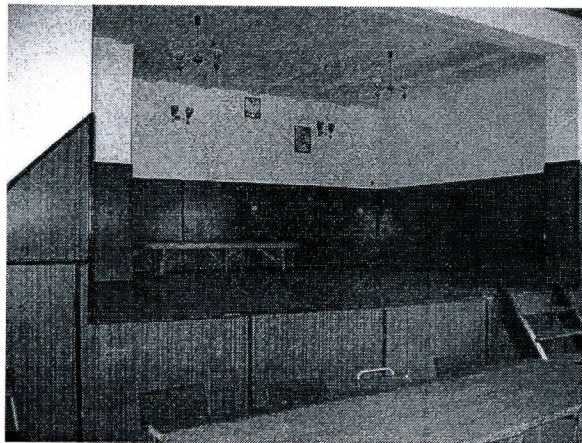
Tabela 1: Arkusz planowania dla miejscowości Cieszyń

1	2	3	4	5	6	7	8	9
PRIORYTET	CEL	PROJEKT	RANKING	OKRES REALIZACJI	Budżet Gminy	PROW, RPO, PO KL	Inne środki	PRZYBL. KOSZT
					ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ			
1.	Kształtowanie centrum wsi i integracja jej mieszkańców	1.1 Remont wraz z wyposażeniem świetlicy wiejskiej	1	2009	108360,17 zł	100024,78 zł	48% z PROW	208384,95 zł
		2.1 Budowa kanalizacji zbiorczej w centrum wsi	1	2009	1500 tys. zł	-	-	1500 tys. zł
		2.2 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	1	2009	80 tys. zł	-	-	80 tys. zł
		2.3 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – kontynuacja	2	2010-2013	150 tys. zł	-	-	150 tys. zł
		2.4 Modernizacja drogi gminnej	2	2010-2011	500 tys. zł	-	-	500 tys. zł
		2.5 Budowa chodnika przy głównych drogach wsi	2	2010-2012	200 tys. zł	-	-	200 tys. zł
		3.1 Budowa placu zabaw	2	2010-2011	30 tys. zł	-	-	30 tys. zł
		3.2 Urządzenie boiska sportowego do piłki nożnej wraz z konieczną infrastrukturą techniczną (w tym drogą dojazdową i ogrodzeniem)	2	2012	60 tys. zł	-	-	60 tys. zł
	3. Budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej							
Poprawa warunków życia, integracja mieszkańców oraz kultywowanie lokalnych tradycji								

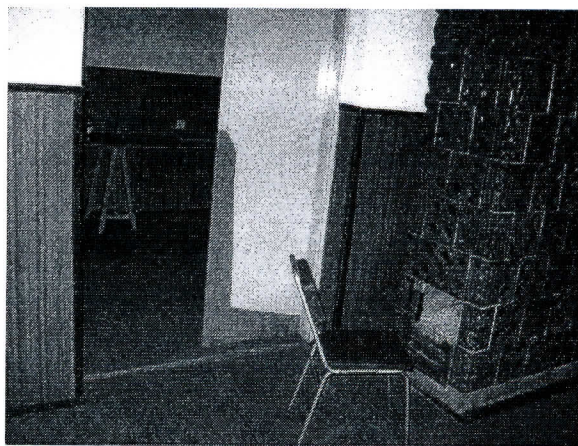
7.2 Opis inwestycji głównej

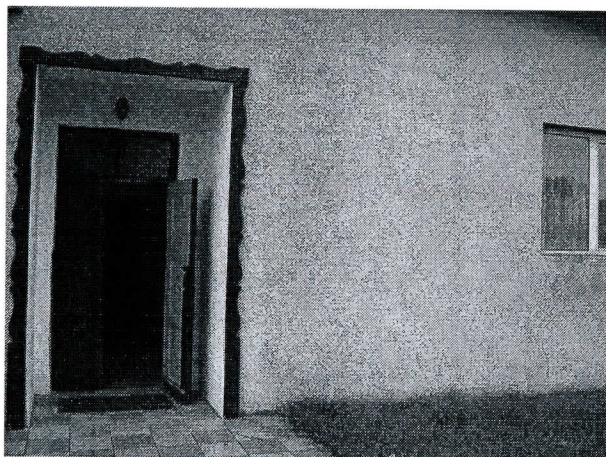
Z uwagi na niski standard istniejącego obecnie w sołectwie zaplecza kulturalnego i rekreacyjnego dla mieszkańców (zły stan świetlicy OSP, likwidacja w ostatnich latach szkoły podstawowej) - **za główne przedsięwzięcie do realizacji dla wsi uznano remont wraz z wyposażeniem świetlicy wiejskiej w Cieszynach**. Dotychczas świetlica pełniła przede wszystkim funkcję lokalnego ośrodka spotkań dla mieszkańców sołectwa. Jest ona jednak obecnie wykorzystywana w niepełnym zakresie z uwagi na bardzo zły stan techniczny budynku i braki w wyposażeniu. Remont świetlicy jest konieczny głównie z uwagi na stan podłóg, instalacji c.o., sanitariatów oraz części okien i drzwi (nieszczelność). Zły stan występuje także w przypadku elewacji budynku, która bezsprzecznie wymaga odnowienia. Ponadto brakuje wyposażenia świetlicy w podstawowe meble, takie jak stoły, czy krzesła. Wszystko to wpływa negatywnie na warunki panujące wewnątrz świetlicy. Nieszczelność okien i drzwi oraz niesprawność instalacji c.o. jest szczególnie uciążliwa w okresie jesienno-zimowym. Jednocześnie zły stan podłóg, ścian budynku i fasad znacznie obniża estetykę. Opisana sytuacja powoduje, iż brak jest obiektu, który przyciągałby mieszkańców i stanowił wiejskie centrum społeczno-kulturalne. Fakt, że świetlica od lat nie była poddawana remontom, wpływa dodatkowo na potrzebę jej odnowienia. Poniższe zdjęcia ukazują stan świetlicy w chwili obecnej.

Rysunek 13: Zły stan podłóg, ścian i wyposażenia

Rysunek 14: Zły stan podłóg i drzwi

Rysunek 15 i Rysunek 16: Zły stan elewacji na zewnątrz budynku

W związku z powyższym, dla dostosowania istniejącego budynku do potrzeb mieszkańców sołectwa zdecydowano się na realizację projektu polegającego przede wszystkim na: wymianie dachu i podłóg, modernizacji elewacji budynku, wymianie instalacji c.o. i wentylacji, zainstalowaniu instalacji odgromowej, malowaniu ścian, zakupieniu koniecznego wyposażenia.

Tym samym, po realizacji projektu świetlica będzie pełniła funkcję lokalnego ośrodka spotkań, przede wszystkim dla ludności sołectwa Cieszyny, ale także dla mieszkańców sąsiednich wsi. Przewiduje się rozwój działalności istniejących organizacji we wsi – OSP i KGW, jak i większą aktywizację mieszkańców, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży, które powinny uczestniczyć w życiu kulturalnym i społecznym sołectwa. Obiekt świetlicy będzie również wykorzystywany w kontekście rozwoju funkcji turystycznej, szczególnie w trakcie różnego rodzaju spotkań kulturalnych - co wynika wprost z uwarunkowań i wysokiej atrakcyjności turystycznej całej gminy Golub-Dobrzyń.

7.3 Szacunkowy kosztorys planowanego przedsięwzięcia

Łączna kwota wydatków związanych z realizacją projektu „Remont wraz z wyposażeniem świetlicy wiejskiej w Cieszynach” wynosi **208384,95 zł**. Przewiduje się, że 52% (108360,17 zł) będą stanowiły środki własne gminy, a resztę środki z dotacji w ramach Osi 3 *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej* w zakresie działania „*Odnowa i rozwój wsi*” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (100024,78, 48% z PROW).

W ramach prac budowlanych koszty netto kształtują się następująco: roboty rozbiórkowe (9109,29 zł), wymiana pokrycia dachowego (28934,35 zł), roboty murarskie

(5256,86 zł), tynki i okładziny ścian (7185,12 zł), posadzki i podłogi (9576,93 zł), sufity (17606,50 zł), roboty malarskie (1711,09 zł), elewacja (52002,08 zł), instalacje centralnego ogrzewania (15369,86 zł), wentylacja (4234,18 zł), instalacja odgromowa (1145,67 zł).

Wartość netto ogółem tego etapu prac to 152131,93 zł. Po uwzględnieniu podatku VAT ogólna kosztorysowa wartość robót wyniesie 185600,95 zł. Na wyposażenie świetlicy zdecydowano się przeznaczyć 20000 zł. Nadzór budowlany to koszt rzędu 2784 zł.

7.4 Harmonogram planowanego przedsięwzięcia

Prace planuje się rozpocząć zaraz po złożeniu wniosku o dotację. Budynek będzie gotowy do odbioru najpóźniej w dniu 30 czerwca 2009 roku.

7.5 Planowane przedsięwzięcia na przyszłość

Poza wymienionym projektem remontu świetlicy wiejskiej, w przeprowadzonych badaniach ankietowych, zwrócono uwagę na potrzebę realizacji kolejnych projektów na terenie sołectwa. Do najważniejszych z nich zaliczono:

- **budowę kanalizacji zbiorczej w centrum wsi** – Cieszyny są skanalizowane zaledwie w 50%, dlatego konieczna jest rozbudowa infrastruktury w tym zakresie, wykonanie zadania przewiduje się na rok 2009; będzie to najbardziej kosztowna inwestycja w niniejszym Planie,
- **budowę przydomowych oczyszczalni ścieków** – nie będzie można podłączyć wszystkich zabudowań do systemu kanalizacji zbiorczej ze względu na rozproszenie przestrzenne części zabudowań; inwestycja będzie wykonywana w dwóch etapach, pierwszy z nich do końca 2009 roku, a drugi w latach 2010-2011, celem zadania jest poprawa stanu infrastruktury technicznej miejscowości,
- **budowę placu zabaw** – plac zabaw miałby powstać przy wyremontowanej świetlicy wiejskiej; wstępny skład elementów placu określono jako: zjeżdżalnia, piaskownica, zestaw wielofunkcyjny, huśtawki, ławeczki; założenie placu zabaw przewiduje się wykonać w latach 2010-2011; głównym założeniem inwestycji jest zorganizowanie czasu wolnego dzieci oraz podniesienie atrakcyjności zamieszkania na wsi,
- **budowa chodników przy głównych drogach** – planuje się wybudować chodniki przyuliczne z kostki brukowej przy głównej drodze gminnej; realizacja projektu planowana jest na lata 2010-2012, głównym celem przedsięwzięcia jest modernizacja infrastruktury miejscowości pod kątem poprawy bezpieczeństwa pieszych,
- **przebudowa nawierzchni głównej drogi gminnej** – planuje się przebudowę nawierzchni drogi gminnej na bitumiczną z utwardzonymi poboczami i innymi

elementami bezpieczeństwa ruchu; budowę planuje się wstępnie wykonać w latach 2010-2011; celem działania jest przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg - zmotoryzowanych oraz pieszych,

- **urządzenie boiska sportowego do piłki nożnej wraz z konieczną infrastrukturą techniczną** – projekt obejmowałby przygotowanie murawy, postawienie nowych bramek, utwardzenie drogi dojazdowej do boiska i postawienie ogrodzenia wokół; prace planuje się wykonać w 2012 roku; celem działania jest stworzenie infrastruktury sportowej po to, by wzbogacić ofertę spędzania wolnego czasu i podnieść atrakcyjności zamieszkania na wsi.

Zadania te będą sukcesywnie realizowane w latach 2009–2016. Jednocześnie, w ramach spotkań wiejskich będzie następowała weryfikacja działań i ich efektów na terenie sołectwa oraz aktualizacja niniejszego dokumentu.